

קבצי הערות התמימים ואנ"ש ללקו"ש חלק ט"ז שיחה ב' לפרשת תרומה

להערות או לתירץ שלה בדוא"ל: PLShaoros@gmail.com

.א.

קובץ הערות וביאורים אהלי תורה גליון תתקעח

הוזה ועתיד, גדרי נותן ומקבל, כח ופועל [גליון]

הרב אליהו נתן הכהן סילבערבערג
ראש מתיבתא ליובאוויטש ד'שיקאגא

א. בגליון הקודם (עמ' 132) כתבתי לבאר - מיוסד על דברי כ"ק רבינו זי"ע בשיחות שונות - איך שכמה מהחקירות שמשמש איתן רבינו בלקו"ש, לבאר פלוגתות שונות בין תנאים ואמוראים, ביסודן חד הן ותלויין בשאלה אחת כללית.

ובפרטיות: השאלה האם צריכים לדון בכל דבר רק ע"פ המצב איך שהוא בהוה, או שמתחשבים גם עם המצב שבעתיד (אשר בכ"מ ביאר איך שפליגי בזה הבבלי והירושלמי), והשאלה באם להתחשב בכל דבר רק איך שהוא 'בפועל', או להתחשב (גם) עם מה שכלול 'בכח' באותה דבר (אשר בכ"מ ביאר איך שפליגי בזה ב"ש וב"ה), תלויין בהשאלה באם ללכת בתורה בתר 'גדרי הנותן' - היינו הקב"ה - או בתר 'גדרי המקבל', היינו בני ישראל (אשר רבינו מבאר איך שפליגי בזה רבי עקיבא ורבי ישמעאל בכ"מ);

דאם אזלינן בתר גדרוי הנותן אין הבדל כ"כ בין הוה לעתיד וגם בין 'בכח' ל'בפועל', דלגבי הקב"ה אין חילוקים אלו חשובים כ"כ (ושלכן אפשר להתחשב כבר בההוה עם העתיד, וגם עם מה שכבר כלול באיזה דבר בכח), ומאידך מצד גדרוי המקבל הרי העיקר בכל דבר הוא ההוה והבפועל דוקא.

וכתבתי ש"אם כנים הדברים נמצא לכאורה דהבבלי שמתחשב עם מעלת ההוה דוקא, יסבור ג"כ דיש להכריע לפי גדרוי המקבל בכ"מ, וגם שהעיקר הוא הבפועל. וכן הוא שיטת ר"י - בר פלוגתיה דר"ע - וכן הוא שיטת ב"ה. ומאידך הירושלמי שמתחשב עם העתיד יסכים עם דעת ר"ע ללכת בתר גדרוי הנותן בתורה וגם עם שיטת ב"ש לראות ולהתחשב עם מה שיש בכח בכ"ד". עיי"ש באריכות.

ב. ויש להוסיף ולהעיר בזה מביאורו של רבינו בחילוק הדיעות בין משה רבינו לאהרן הכהן בענין שעיר ראש חודש שנשרף ביום השמיני למילואים, דמרע"ה לא חילק בין קדשי דורות לקדשי שעה ואילו אהרן כן חילק ביניהם;

ומבאר בזה (לקו"ש חי"ז שיחה ג לפ' שמיני, ובאריכות יותר בסה"ש תשמ"ח ח"ב פ' זו) ע"פ הידוע דענינו של משה הוא תורה ו'אמת' (ובאותיות החסידות 'שושבינא דמלכא'), ואילו ענינו של אהרן הוא ענין ה'חסד' ('שושבינא דמטרוניתא'), ולכן משה רואה כל דבר איך שהוא מצד האמת של תורה, ובזה אין מקום לחילוקים בין זמנים שונים ('דורות' ו'שעה'), משא"כ אהרן מצד מדת החסד מתחשב עם גדרוי המקבלים, ובגדרם אכן יש חילוק גדול בין זמנים שונים.

ובמק"א בלקו"ש (חט"ז שיחה ב לפ' תרומה) מבאר רבינו עד"ז: (א) מה שמושה רבינו העריך את בני ישראל שהיו צריכים לשמוע כל עשרת הדברות מפי הגבורה, דלא כפי שהם העריכו את עצמם שלא היו יכולים לשמוע אותן אלא ממנו, (וגם) (ב) מה שמושה העריך את בני ישראל שהיו כולם צריכים להשפט על ידו דוקא, דלא כיתרו שאמר שמוטב שישפוטו ע"י שרי אלפים ושרי מאות וכו';

דמשה רבינו ראה כל דבר איך שהוא לאמיתתו מצד למעלה, ולכן העריך אותו באופן הכי נעלה שבו, משא"כ מצד גדרי המקבלים עצמם אנם נערכים בדרגא זו (יעוי"ש באריכות).

ועכ"פ נמצא דדרגת ושיטת משה מתאים להשיטה הנ"ל להתחשב בכל דבר איך שהוא מצד גדרי הנותן, ולכן אין הבדל כ"כ בענין הזמנים - ע"ד הנ"ל בענין ההתחשבות עם העתיד, לעומת דרגת ושיטת אהרן (ויתרו) להתחשב עם גדרי המקבל.

והדברים מתאימים מאוד גם לזה דבפועל בכל המקרים הנ"ל נפסקה ההלכה דלא כמו שמושה חשב מצד עצמו (דהרי: לפועל הודה משה לאהרן בענין שריפת השעיר, לפועל שמעו בני"ע עשה"ד ממושה ולא מפי הגבורה, ולפועל כן מינו שרי אלפים וכו'), והוא ע"ד מה שלפועל הרי ההלכה היא כדעת ב"ה במקום ב"ש וכדעת הבבלי במקום הירושלמי, מחמת זה שלפועל (כעת עכ"פ) מתחשבים יותר עם גדרי העולם בהלכה.

(אף שאין הדבר ברור לי מהו הכלל בזה להלכה בפלוגתות השונות בין ר"י ור"ע. ועצ"ע בזה).

וימתק מאוד גם מה שרבינו מבאר (והזכרתיו בגליון הקודם) דר"י אזיל בתר גדרי המקבל מחמת היותו כהן שענינו אהבת ישראל וכו', אשר זה מגיע מאהרן הכהן כידוע (ועד שענין זה הי' ענינו של אהרן יותר ממה, כידוע גם מענין מבכית כל בני אחרי הסתלקותו יותר גם מבהסתלקותו של משה).

ג. ויש להוסיף בזה עוד אחת, דהנה ישנה עוד חקירה שמביא אותה רבינו הרבה בלקו"ש - לבאר ע"י פלוגתות ושאלות שונות - והוא הדיון במעלת ה'כמות' לעומת מעלת ה'איכות', ובכ"מ מבאר דשאלה זו היא בעצם באם ללכת בכ"ד אחרי ה'חומר' (כמות) או ה'צורה' (איכות) - יעויין לדוגמא בחכ"ד שיחה לחודש אלול איך שפליגי בזה ר"ג והחכמים בכ"מ. ועוד.

ויעויין בלקו"ש ח"ב (שיחה ב לפ' שמיני) מה שכתב רבינו בזה"ל "...המעלה דפרשת פרה (תשובה) היא בענין העבודה שמצד המטה - זיכוך המטה (הכלים), שמעלת המטה (הכלים) היא דוגמת מעלת ריבוי הכמות; והמעלה דפרשת החודש (עבודת הצדיקים) היא בענין ההמשכה שמלמעלה - המשכת אור, שמעלת ה"אורות" היא דוגמת מעלת גודל האיכות".

ולכאורה הרי הדבר מוכן גם בפשטות, שהמעלה בריבוי הכמות הוא (יותר) מצד גדרי העולם למטה, אשר כאן נמדד כל דבר בגדרים גשמיים וחומריים דוקא, משא"כ מצד למעלה - גדרי הנותן - הרי העיקר בכ"ד הוא לכאורה איכותו והצורה שלו.

ואם כנים הדברים נמצא לכאורה דגם חקירה ידועה זו מתקשרת היטב עם חקירה כללית הנ"ל.

וימתק מה שגם כאן נוקט רבינו שהעיקר היא כהשיטה ללכת בתר ריבוי הכמות דוקא (ראה לקו"ש ח"א שיחה ג לפ' בשלח הערה 24, והארכתי בזה במק"א) בהתאם להנ"ל שהעיקר בכ"מ היא כהשיטה המתחשבת בגדרי העולם דוקא כמשנ"ת.